

30.12.2015

Dnro 5106/4/14

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Terhi Arjola-Sarja

ULOSOTTOTOIMITUS OSIN LAKIIN PERUSTUMATON

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 3.12.2014 oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä Kanta-Hämeen ulosottoviraston kihlakunnanulosottomiehen A:n menettelyä antaa sivulliselle lupa ottaa talteen irtaimistoa ulosmitatusta kiinteistöstä. Lisäksi kantelija arvosteli sitä, että hänen asiaa koskeviin tiedusteluihinsa ei ollut vastattu. - - -

Kantelun mukaan A oli ulosmitannut kantelijan talon syksyllä 2011. Kantelijan kertoman mukaan hänen muuttaessaan talosta kaikki tavarat eivät olleet mahtuneet muuttoautoon, vaan osa niistä oli jäänyt sinne. Taloa ei kuitenkaan ollut vielä myyty. Kantelussa kerrotun mukaan A oli elo-syyskuussa antanut kantelijan isälle luvan ottaa talosta isän yritystoimintaan liittyviä mappeja, kuten myös pianon sekä muuta kantelijan henkilökohtaista ulosmittaamatonta tavaraa. A oli myös ottanut talteen asiakkaiden kirjanpitoaineistoja. Kantelija oli kertomansa mukaan pyytänyt A:lta ”tarkkaa listaa ja kuittauksia” kysymyksessä olevasta aineistosta, sitä kuitenkaan saamatta. Talo oli myyty syksyllä 2014, jolloin kantelija oli hakenut sieltä loput tavaransa.

Kantelija katsoi, että A:lla ei ollut ollut oikeutta luovuttaa ulosmittaamatonta tavaraa kolmannelle osapuolelle. Edelleen kantelija katsoi, että A:n olisi tullut tuossa tilanteessa tai jälkeempään selvittää kantelijalle, mitä talosta oli viety ja minne sekä miten kantelija voi saada ulosmittaamattomat tavaransa takaisin. Kantelija kertoi, ettei tiennyt, mitä ulosottovirasto oli ottanut talosta talteen ja mitä hänen isänsä vienyt. Pyyntöistä huolimatta kantelija ei ollut saanut näitä tietoja.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Menettely Kanta-Hämeen ulosottovirastossa

3.1.1 Selvitys tapahtumista

Kantelun tarkoittama kiinteistö on ulosmitattu kantelijan ulosottovelkojen kattamiseksi. Kiinteistöä on aluksi yritetty myydä välitystoimeksiannolla. Kihlakunnanvouti B on 25.7.2013 lähettänyt kantelijalle realisointiuhkaisen maksukehotuksen, missä lupa kiinteistön vapaaseen myyntiin toimeksiannolla on peruttu. Samassa kirjeessä kantelijalle on ilmoitettu, että kiinteistö tullaan myymään julkisella huutokaupalla ulosottomiehen toimesta vuoden 2013 elo-syyskuun aikana, ellei maksua tai muuta estettä tule. Kirjeessä on myös ilmoitettu: ”[m]ikäli teillä on kiinteistöllä henkilökohtaisia tavaroita, kehotan teitä viemään ne pois mahdollisimman pian”.

Kihlakunnanvouti B ja kihlakunnanulosottomies A ovat 13.9.2013 käyneet kiinteistöllä tarkastamassa, oliko kantelija muuttanut pois ja huolehtinut omaisuutensa poisviennistä. Väestötietojärjestelmän mukaan kantelija oli muuttanut toiselle paikkakunnalle 30.6.2013. Kantelijan on todettu muuttaneen ja jättäneen kiinteistölle pääosin roskaa, vähäarvoista irtainta sekä huomattavan määrän mapitettuja ja mapittamattomia papereita, muun muassa eri yritysten kirjanpitomateriaalia. Ulosottovirastolle tullut tieto, jonka mukaan kiinteistöllä on X Oy:n asiakkaiden kirjanpitomateriaalia, on osoittautunut oikeaksi.

Kiinteistöllä on 29.9.2013 pidetty toimitus sivullisen omaisuuden selvittämiseksi ulosmitatulla kiinteistöllä. Toimituksesta laaditun pöytäkirjan mukaan toimitus on ollut osa kiinteistön julkisen huutokaupan valmistelua. Toimituksessa ovat olleet läsnä C X Oy:n hallituksen varsinaisena jäsenenä ja D hänen apunaan. Kantelija itse ei ole ollut paikalla. A:n toimittaman lisäselvityksen mukaan velalliselle ei ole lähetetty kirjallista kutsua toimitukseen. A:n mukaan tämän kaltaisiin toimituksiin velallinen kutsutaan tyypillisesti paikalle suullisesti eli puhelimitse. Ulosottoviraston puolelta toimituksessa on ollut läsnä kihlakunnanulosottomies A.

Toimituksessa C:lle on annettu tilaisuus noutaa X Oy:lle kuuluva omaisuus kiinteistöltä. Omaisuus on toistaiseksi jätetty kiinteistölle. Toimituksessa on sovittu, että A saa listan yhtiön asiakkaista, joiden kirjanpitomateriaalia on kiinteistöllä ja tämän perusteella tiedustelee X Oy:n asiakkaiden halukkuutta noutaa kirjanpitomateriaalinsa ulosottoviranomaiselta ennen kuin se hävitetään.

Toimituksessa C on tiedustellut kiinteistöllä olleen pianon, jonka hän oli kertomansa mukaan antanut lapsenlapselleen lahjaksi, kohtaloa. C:lle on toimituksessa annettu lupa ottaa piano talteen. Piano on A:n arvion mukaan ollut vähäarvoinen ja arvion mukaan se olisi päätynyt hävitettäväksi kantelijan passiivisuuden takia.

Selvityksen mukaan velallinen ei ollut reagoinut kirjeeseen 25.7.2013 eikä häntä ollut lukuisista yrityksistä huolimatta tavoitettu.

Selvityksen mukaan toimituksesta 29.9.2013 laadittu pöytäkirja, jossa on ollut liitteenä lista kiinteistöltä talteen otetuista X Oy:n asiakasmateriaalista, on valitusosoituksineen lähetetty kantelijalle. Kantelija ei ollut valittanut toimituksesta. Kantelijan pyynnöstä A on selvityksensä mukaan myös myöhemmin eli 31.10.2014 lähettänyt kantelijalle sähköpostilla listan yrityksistä, joiden kirjanpitomateriaalia ulosottovirasto on ottanut talteen kiinteistöltä.

3.1.2

Ulosottotoimitus 29.9.2013

3.1.2.1

Oikeusohjeita

Suomen perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu.

Ulosottokaaren (UK) 1 luvun 19 §:n mukaan ulosottomiehen tulee toimia virkatehtävissään asianmukaisesti ja puolueettomasti. Täytäntöönpanotehtävät tulee suorittaa joutuisasti, tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti aiheuttamatta vastaajalle tai sivulliselle suurempaa haittaa kuin täytäntöönpanon tarkoitus vaatii. Ulosottomiehen tulee edistää vastaajan omatoimisuutta ja asianosaisten välistä sovinnollisuutta ulosottoasiassa sopivalla tavalla.

UK 2 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan ulosottomies saa ilman eri ulosottoperustetta panna täytäntöön ulosottomenettelystä johtuvia velvoitteita niin kuin tässä laissa säädetään.

UK 3 luvun 32 §:n 2 momentin mukaan ulosottomiehen tulee muissakin kuin erikseen säädettyissä tapauksissa kuulla asianosaista tai sivullista, jos asialla arvioidaan olevan tälle huomattava merkitys eikä kuulemiselle ole estettä.

UK 5 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan ostaja saa ottaa omaisuuden haltuunsa, kun kauppahinta on maksettu.

Mainitun luvun 5 §:ssä säädetään ostajalle annettavasta virka-avusta. Säännöksen 1 momentin mukaan ulosottomiehen tulee pyynnöstä antaa ostajalle tarpeellista virka-apua omaisuuden haltuun saamiseksi. Säännöksen 2 momentin mukaan jos velallinen käyttää myytyjä tiloja sen jälkeen, kun ostaja on maksanut kauppahinnan, ulosottomiehen tulee ostajan pyynnöstä toimittaa häätö. Häädössä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 7 luvun 1–8 §:ssä säädetään.

Säännöksessä mainitussa 7 luvun 2 §:ssä säädetään muuttokehotuksesta ja 6 §:ssä hädettävän omaisuudesta.

Ensin mainitun säännöksen mukaan muuttokehotuksessa on ilmoitettava muuttopäivä, jolloin hädettävien on viimeistään muutettava tiloista, sekä se, miten paikalle jääneen omaisuuden suhteen on lain mukaan meneteltävä. Muuttokehotus lähetetään hädettävälle ulosotoperusteessa tarkoitettuihin tiloihin ja lisäksi mahdollisesti tiedossa olevaan muuhun osoitteeseen taikka jätetään suljettuna tai avonaisena ilmoituksena ulosotoperusteessa tarkoitettuihin tiloihin. UK 5 luvun 5 §:n esitöissä (HE 13/2005 vp.) esitetyn mukaan muuttokehotus voidaan antaa vasta, kun ostaja on maksanut kauppahinnan ja on siten saanut oikeuden saada omaisuuden haltuunsa.

Hädettävän omaisuutta koskevan 6 §:n 1 momentin mukaan jollei hädettävä ole hädän alkaessa kuljettanut pois omaisuuttaan, ulosottomiehen on huolehdittava siitä, että ulosotoperusteessa tarkoitetuissa asuin- tai muissa tiloissa sekä niihin välittömästi liittyvällä alueella oleva omaisuus kuljetetaan pois. Muu kuin vähäarvoinen omaisuus otetaan talteen. Arvoton tai vähäarvoiseksi katsottu omaisuus hävitetään. Ulosottomies voi antaa hävittämisen ulkopuolisen tehtäväksi tai antaa hakijalle tämän pyynnöstä luvan menetellä arvottoman tai vähäarvoisen omaisuuden suhteen haluamallaan tavalla. Säännöksen 3 momentin mukaan muun muassa havaittujen ja muusta omaisuudesta erotettavissa olevien valokuvien, asiakirjojen ja muiden vastaavien esineiden suhteen ulosottomiehen on meneteltävä tavalla, jota olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää kohtuullisena.

UK 5 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan jos myytävänä on kiinteistö tai arvokasta irtainta omaisuutta, ulosottomiehen tulee ennen myyntiä tarkastaa omaisuuden kunto. Lisäksi tulee selvittää tällaisen omaisuuden käypä arvo, jos se on mahdollista. Tarvittaessa saadaan käyttää asiantuntijaa. Se, joka pitää omaisuutta hallussaan, on velvollinen sallimaan tarkastuksen ja arvioinnin. Säännöksen 2 momentin mukaan ulosottomies saa asianosaisten suostumuksetta kunnostuttaa myytävää omaisuutta, jos siitä aiheutuu vain vähän kuluja ja viivytystä.

UK 5 luvun 20 §:n 2 momentin mukaan myytävän omaisuuden esittely tulee järjestää ennen myyntiä, jollei se ole tarpeetonta. Se, joka pitää myytävää omaisuutta hallussaan, on velvollinen sallimaan esittelyn.

3.1.2.2

Valtakunnanvoudinviraston lausunto

Lausunnossa todetun mukaan kiinteistön ulosmittauksessa kiinteistön hallinta jää velalliselle. Tavallista on, että kiinteistö on vielä myyntihetkellä velallisen käytössä. Velallinen saa käyttää ulosmitattua kiinteistöä tavanomaiseen asumis- tai muuhun tarkoitukseen, kunnes hänen on luovutettava kiinteistön hallinta ostajalle. UK 5 luvun 4 §:n mukaan ostaja saa ottaa

omaisuuden haltuunsa, kun kauppahinta on maksettu. Lausunnossa todetaan, että velallinen saa siis asua kiinteistöllä siihen asti, että kiinteistö on myyty ja ostaja on maksanut kauppahinnan. Mikäli velallinen ei kauppahinnan maksamisen jälkeen ole muuttanut pois, on ostajan UK 5 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan mahdollista pyytää ulosottomieheltä virka-apua hädän toimittamiseksi.

Vaikka velallinen saa käyttää kiinteistöä, ulosottomiehellä on lausunnossa todetun mukaan ennen kiinteistön myyntiä oikeus käydä kiinteistöllä ja velvollisuus tehdä kiinteistöllä myyntiin liittyviä valmistelutoimia. Lausunnossa viitataan UK 5 luvun 15 §:ssä säädettyyn koskien arvon selvittämistä ja esineen kunnostusta sekä saman luvun 20 §:ään omaisuuden esittelyn osalta. Lausunnon mukaan velallisen on siis sallittava ulosottomiehen tekemät ulosottokaaren mukaiset myyntiä valmistelevat toimet kiinteistöllään.

Valtakunnanvoudinvirasto katsoo, ettei ulosottotoimitusta 29.9.2013 voida kokonaisuudessaan pitää ulosottokaaren mukaisena myynnin valmisteluun liittyvänä toimena. Lausunnon mukaan tällainen toimi on esimerkiksi ulosottokaareissa säädetty omaisuuden kunnan tarkastus tai omaisuuden esittely. Ulosottokaaren säännösten mukaan vasta ostajan maksettua kauppahinnan ostaja saa hallintaoikeuden. Jos velallinen ei vielä tällöin ole vinyt omaisuuttaan pois kiinteistöltä, ulosottomies antaa virka-apua hädän toimittamiseksi ostajan pyynnöstä. Ulosottomies voi ennen myyntiä kehottaa velallista viemään henkilökohtaisen omaisuutensa kiinteistöltä pois, mutta lain mukaan häätö on mahdollinen vasta kiinteistön myynnin jälkeen ostajan maksettua kauppahinnan. Tällöinkin häätötoimiin ryhdytään ostajan virka-apupyynnöstä.

Lausunnon mukaan ulosottokaareissa ei ole säännöstä siitä, että ulosottomies voisi luovuttaa sivulliselle irtaimistoa ulosmitatusta kiinteistöstä. Huutokaupan valmistelua ei voida pitää perusteena irtaimiston luovuttamiselle. Tällaiseen toimitukseen ei ole lakiin perustuvaa oikeutta siinäkään tapauksessa, että velallinen on vinyt suurimman osan omaisuudestaan pois kiinteistöltä ja vaikka kyse olisi omaisuudesta, joka riidattomasti kuuluu sivulliselle. Asian arviointiin ei vaikuta velallisen passiivisuus. Lausunnon mukaan sen sijaan mitään estettä ei liene sille, että ulosottomies ennen myyntiä selvittää, mitä sivulliselle mahdollisesti kuuluvaa omaisuutta kiinteistöllä on. Tämä selkeyttää kiinteistön esittelyä, jotta ostajaehdokkaat tulevat olemaan tietoisia sivulliselle kuuluvasta omaisuudesta.

Valtakunnanvoudinviraston näkemyksen mukaan tässä tapauksessa sivulliselle olisi voitu luovuttaa ulosmitatulta kiinteistöltä tälle kuuluvaa omaisuutta ensinnäkin sillä perusteella, että velallinen olisi antanut menettelyyn luvan. Kysymys on velallisen oikeusturvasta. Jos velallinen itse antaa omaisuuden luovuttamiseen luvan, ei luovuttamiselle lausunnon mukaan liene estettä. Toiseksi menettely olisi voinut perustua siihen, että sivullisella on ulosottooperuste, jonka mukaan velallinen on velvollinen luovuttamaan hänelle tietyn omaisuuden.

Tässä tapauksessa kantelusta ei lausunnossa todetun mukaan suoraan selviä, tarkoittaako kantelija sitä, ettei hän olisi antanut lupaa kirjanpitoaineistonkaan luovuttamiseen vai olisiko hän suhtautunut sen luovuttamiseen sallivasti. Joka tapauksessa sivullisella ei ole ollut ulosottooperustetta, johon perustuen ulosottomiehellä olisi ollut toimivalta toimia tavalla, jolla nyt on toimittu.

Valtakunnanvoudinvirasto katsoo, että Kanta-Hämeen ulosottoviraston toimittama ulosottotoimitus 29.9.2013 on osin ollut lakiin perustumaton. Lausunnon mukaan ulosottomies on voinut selvittää ulosmitatulla kiinteistöllä olevaa sivullisen omaisuutta. Ulosottomiehellä ei kuitenkaan ole ollut toimivaltaa ryhtyä palauttamaan sivullisen omaisuutta eikä luovuttaa kantelijan lapsen omistamaa omaisuutta sivulliselle.

Lausunnossa käsitellään myynnin jälkeen toimitettavaa häätöä lausunnosta tarkemmin ilmenevästi. Tämän tapauksen osalta lausunnossa todetaan tässä muun muassa, että kihlakunnanulosottomies A:n mukaan kiinteistöllä ollut piano on ollut vähäarvoista omaisuutta

ja että A on pöytäkirjaan kirjannut, että se luultavasti tulisi hävitettäväksi velallisen passiivisuuden takia. Valtakunnanvoudinviraston mukaan laki ei mahdollista sitä, että velallisen toiminta ennakoidaan aiemmin esiintyneen passiivisen käytöksen takia. Lausunnon mukaan velalliselle on annettava lainmukaiset keinot huolehtia itse omaisuutensa poisviennistä kiinteistöltä. Velallisella on luonnollisesti oikeus ottaa vähäarvoiseksikin luokiteltava omaisuus mukaansa. Lausunnossa todetun mukaan ulosottokaaren mukaisella toiminnalla turvataan perustuslaissa säädettyä omaisuudensuojaa ja kotirauhaa.

Myynnin jälkeen tapahtuvan mahdollisen hädän osalta omaisuuden talteenotto olisi lausunnon mukaan tässä tapauksessa koskenut lähinnä kiinteistöllä olevaa erikseen havaittavaa ja eroteltavissa olevaa kirjanpitoaineistoa. Lausunnossa todetun mukaan edes hädän yhteydessä ulosottomies ei saa lain mukaan luovuttaa vähäarvoistakaan omaisuutta sivulliselle. Ulosottokaaren mukaan arvoton tai vähäarvoinen omaisuus on ulosottomiehen hävitettävä. Ulosottomies voi antaa hävittämisen ulkopuolisen tehtäväksi tai käytännössä useimmiten hakijalle eli ostajalle annetaan tämän pyynnöstä lupa menetellä arvottoman tai vähäarvoisen omaisuuden suhteen haluamallaan tavalla.

Valtakunnanvoudinviraston käsityksen mukaan virheellisestä menettelystä ei ole kirjanpitoaineiston luovutuksen osalta seurannut aineellisoikeudellista virhettä. Kantelija ei ole missään vaiheessa väittänyt, että luovutettu kirjanpitomateriaali kuuluisi hänelle. Sen sijaan pianon osalta Valtakunnanvoudinvirasto toteaa, että menettely on johtanut myös aineellisoikeudellisesti vääriin lopputulokseen. C on itse kertonut, että hän on antanut pianon lahjaksi lapsenlapselleen. C ei ole edes väittänyt omistavansa pianoa. Siten ulosottomiehellä ei ole ollut omistusoikeudenkaan perusteella oikeutta luovuttaa pianoa C:lle.

Ulosottotoimituksesta ja luovutetusta irtaimistosta ilmoittamisen osalta lausunnossa todetaan, ettei sivullisella ole ollut ulosotoperustetta, jonka mukaan velallisella on velvollisuus luovuttaa hänen kiinteistöllään olevaa irtaimistoa sivulliselle. Omaisuuden luovuttaminen velallisen omistamalta kiinteistöltä olisi tässä tapauksessa voinut perustua velallisen antamaan lupaan. Siten Valtakunnanvoudinvirasto pitää selvänä, että velallinen olisi tullut kutsua ulosottotoimitukseen.

3.1.2.3

Kannanotto

Perustuslain mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Tässä tapauksessa kihlakunnanulosottomies A:n ulosottotoimituksessa 29.9.2013 C:lle eli sivulliselle antama lupa noutaa X Oy:lle kuuluva omaisuus ulosmitatulta kiinteistöltä kuten myös A:n mainitulle henkilölle antama lupa ottaa kiinteistöllä ollut piano talteen, eivät Valtakunnanvoudinviraston lausunnon mukaan ole perustuneet lakiin. Katson voivani yhtyä lausunnossa asiasta esitettyyn, kuten myös lausunnossa tehtyihin johtopäätöksiin. Näille toimenpiteille ei löydy laista perustetta. Velallisen ei myöskään ole esitetty antaneen ulosottomiehelle lupaa luovuttaa sivulliselle kiinteistöllä ollutta sivullisen omaisuutta. A:lla ei siten ole ollut toimivaltaa palauttaa tai luovuttaa kiinteistöllä ollutta omaisuutta sivulliselle. Kihlakunnanvoudintu B:n lausunnon mukaan A on hoitaessaan kirjanpitoaineiston X Oy:n haltuun toiminut B:n ohjeistuksen mukaisesti.

Korostan, että oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon perustuslain 21 §:ssä turvattuihin takeisiin kuuluu oleellisesti oikeus tulla kuulluksi. Tässä tapauksessa velallisella ei saamani selvityksen perusteella ole ennalta ollut tietoa siitä, että ulosottomies saattaa asiassa tehdä toimituksessa sittemmin kuitenkin tehtyjä ratkaisuja kiinteistöllä olleen omaisuuden suhteen. Kuten edeltä on ilmennyt nämä ratkaisut omaisuuden palauttamisesta tai luovuttamisesta sivulliselle eivät ole perustuneet lakiin. Joka tapauksessa velalliselle ei ole ennen toimitusta edes varattu tilaisuutta tulla asiasta kuulluksi. Pelkkää kehotusta kiinteistöllä olevien tavaroiden poisviemisestä ei voida pitää sellaisena.

Kihlakunnanvouti B:n lausunnon mukaan ulosottomies on toiminut asiassa asianmukaisesti ja ulosottokaaren säännöksiä noudattaen. Nähdäkseni se, että edellä tarkoitettu A:n menettely ei ole perustunut lakiin, on varsin selvä. Siten pidän varsin huolestuttavana sitä, ettei A:n menettelystä lausunnon antanut kihlakunnanvouti ole havainnut hänen menettelyssään mitään moitittavaa. Tosin totean, että B:n esittämän perusteella kysymys on osaltaan myös B:n omasta menettelystä, mitä tulee hänen A:lle antamaansa ohjeistukseen kirjanpitoaineiston suhteen.

Vielä totean, että selvityksen perusteella kiinteistöltä ei ole toimituksessa 29.9.2013 luovutettu sivulliselle muuta omaisuutta kuin piano ja X Oy:lle kuuluva omaisuus, jolla pöytäkirjan perusteella tarkoitettaneen pöytäkirjan liitteessä lueteltua kirjanpitoaineistoa.

Selvyyden vuoksi totean myös, että näillä toimituksessa tehdyillä ratkaisuilla ei ole vaikutusta kysymyksessä olevan omaisuuden omistusoikeuteen.

Oikeusasiamies voi eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n perusteella tehdä laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa toimivaltaiselle viranomaiselle esityksen tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan poistamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on mietinnössään PeVM 12/2010 liittyen hallituksen esitykseen laeiksi eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain ja valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain muuttamisesta tarkastellut oikeusasiamiehen suosituksia ja esityksiä perusoikeusloukkausten hyvittämiseksi. Perustuslakivaliokunta on ilmoittanut pitävänsä esityksen tekemistä asian sopimiseksi ja hyvityksestä selvissä tapauksissa perusteltuna yksilöiden pääsemiseksi oikeuksiinsa, sovinnollisen ratkaisun löytämiseksi ja turhien oikeusriitojen välttämiseksi.

Oikeusasiamiehen hyvitysesityksellä tähdätään siihen, että tapahtunut virhe voidaan hyvittää. Hyvitys on laajempi kuin vahingonkorvauslaissa tarkoitettu vahingon tai vahingonkorvauksen käsite.

Oikeusasiamiehen esityksiin perustuva hyvitys voi olla ainakin kolmenlainen. Ensinnäkin hyvitys voi olla vahingonkorvauslain mukaisen vahingon korvaamista. Toiseksi hyvitys voi perustua Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaan, jos kysymys on sopimukseen perustuvan oikeuden tai vapauden loukkauksesta. Kolmanneksi hyvitys voi olla kansallisen lain vastaisesta menettelystä aiheutuneen muunlaisen vahingon tai epäoikeudenmukaisuustuntemuksen, vääryyskokemuksen yms. korvaamista tai hyvittämistä. Sen ei välttämättä tarvitse olla rahallista.

Tässä tapauksessa ulosottoimituksessa on ryhdytty palauttamaan sivullisen omaisuutta ja annettu sivulliselle lupa ottaa kiinteistöltä talteen kiinteistöllä ollut piano ilman, että menettelylle olisi ollut lainmukaiset perusteet.

Edeltä ilmenevän perusteella esitän Kanta-Hämeen ulosottoviraston harkittavaksi, millä tavalla kantelijan ja kantelijan lapsen, pianon omistajan oikeuksien loukkaus ja menettelystä aiheutunut vahinko olisi mahdollista hyvittää.

Pyydän Kanta-Hämeen ulosottovirastoa ilmoittamaan minulle 30.5.2016 mennessä mihin toimenpiteeseen esitykseni on mahdollisesti antanut aihetta.

3.1.3

Menettely muilta osin

Perustuslaissa turvattuun hyvään hallintoon kuuluu muun muassa oikeus saada ilman aiheetonta viivytystä vastaus viranomaisille lähetettyihin asiallisiin kirjeisiin, tiedusteluihin ja pyyntöihin, joihin kirjoittaja selvästi odottaa vastausta. Ulosottomenettelyssä noudatettavasta

avoimuuden vaatimuksesta säädetään puolestaan ulosottokeksen 1 luvun 20 §:ssä. Lainkohdan mukaan ulosottomiehen tulee tiedustelun johdosta ja havaitessaan tilanteen niin vaativan, omatoimisesti ilmoittaa velalliselle tämän oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista sekä antaa asianosaiselle tarvittaessa muuta ohjausta ulosottoasiassa ja tietoa täytäntöönpanon vaiheista samoin kuin muista asianosaisille merkityksellisistä seikoista.

Vastaamisen kynnyksiä ei voida pitää kovin korkeana. Usein on niin, että viranomaiselle kirjoituksen lähettänyt henkilö jää joka tapauksessa odottamaan vastausta, vaikkei kirjoitus viranomaisen mielestä selkeästi yhteydenottoa edellyttävältä vaikuttaisikaan. Viime kädessä kysymys on kuitenkin tapauskohtaisesta arviosta, edellyttääkö yhteydenotto viranomaisen reagoimista. Viranomaisilla on tässä suhteessa harkintavaltaa.

Saamani selvityksen perusteella kantelijalle on ulosottokeksen 29.9.2013 jälkeen lähetetty toimituksesta laadittu pöytäkirja, jonka liitteenä on ollut lista kiinteistöltä talteen otetuista X Oy:n asiakasmateriaalista ja valitusosoitus. Lisäksi A on selvityksensä mukaan kantelijan pyynnöstä lähettänyt kantelijalle listan yrityksistä, joiden kirjanpitemateriaalia ulosottovirasto on ottanut kiinteistöltä talteen. Näin ollen kantelijalle on ulosottovirastosta lähetetty tiedot kiinteistöltä toimituksessa luovutetusta omaisuudesta ja tiedot muutoksenhakua varten.

Kantelija ei ole tarkemmin yksilöinyt kantelussa tarkoittamia tiedusteluja. Näin ollen kantelussa esitetyn perusteella ei ole arvioitavissa, olisivatko kantelijan tarkoittamat mahdolliset muut tiedustelut vielä edellyttäneet niihin erikseen vastaamista.

- - -

4 TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan Kanta-Hämeen ulosottoviraston kihlakunnanulosottomies A:lle ja kihlakunnanvouti B:lle huomautuksen vastaisen varalle edellä kohdassa 3.1.2.3 selostetusta lainvastaisesta menettelystä.

Samalla esitän niin ikään kohtaan 3.1.2.3 viitaten Kanta-Hämeen ulosottoviraston harkittavaksi, millä tavalla kohdassa todettu oikeuksien loukkaus ja menettelystä aiheutunut vahinko olisi mahdollista hyvittää.

Pyydän Kanta-Hämeen ulosottovirastoa ilmoittamaan minulle 30.5.2016 mennessä mihin toimenpiteeseen esitykseni on mahdollisesti antanut aihetta.

Edellä todetussa tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätökseni Kanta-Hämeen ulosottoviraston kihlakunnanulosottomiehelle A:lle, kihlakunnanvouti B:lle ja ulosottoviraston johtavalle kihlakunnanvoudille. Samalla lähetän jäljennöksen päätökseni tiedoksi Valtakunnanvoudinvirastolle.